

**IV СЕКЦІЯ
ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА В УСЛОВИЯХ ФОРМИРОВАНИЯ
ЭКОНОМИКИ, ОСНОВАННОЙ НА ЗНАНИЯХ**

УДК 331

Коноваленко Анастасія Сергіївна,
Мелітопольський відособлений підрозділ Запорізького інституту економіки
та інформаційних технологій,
м. Мелітополь

**ПРОБЛЕМИ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ПРИ ПРОХОДЖЕННІ
ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІКИ,
ЗАСНОВАНОЇ НА ЗНАННЯХ**

Тривалий час узагальнена методика вітчизняної системи освіти орієнтувалася на застосування таких форм, засобів, методів навчання, які формували комплексну систему підготовки кадрового потенціалу країни. Однак умови сучасного життя і стандарти освіти вступають в певний конфлікт. Форми й методи навчання та перевірки знань, організація та керування методичною роботою здебільшого не відповідають вимогам виробництва до знань, вмінь та навичок колишніх студентів – теперішніх співробітників організацій, підприємств та установ.

Перебуваючи у процесі пошуку універсальних методик навчання, протягом тривалого часу педагогіка не брала до уваги необхідність індивідуального підходу до студентів. Від цього страждала, перш за все, ефективність такої підготовки спеціалістів. Протягом багатьох десятиріч метою навчання була підготовка освіченої людини. Акцент такої концепції освіти спрямовується в основному на отримання та оцінку знань студентів. Необхідно зазначити, що раніше комплекс «освіта-виробництво» містив тільки два активних суб'єкта: студента і державу. Державні навчальні заклади вели підготовку студентів – потенційних працівників – для державних же установ, підприємств, організацій.

З переходом України до ринкових умов господарювання концепція освіти змінилась. До комплексу елементів системи «освіта-виробництво», крім держави та студента, включається ще один, найважливіший, елемент – це власник підприємства, організації, на яке потрапляє випускник вищого навчального закладу, бо саме власник є замовником освітніх послуг, замовником високоосвіченої робочої сили, тому вимоги власника необхідно враховувати, перш за все.

Особливості сучасних умов підготовки освіченої людини є те, що через зміни у формах власності і господарювання керівники підприємств, організацій, установ відмовляються укладати договори з навчальними закладами про проходження студентами виробничої практики. У той же час при наймі випускників на роботу вони вимагають наявності трудового стажу. Внаслідок цього виникає зачароване коло.

Все це спонукає до того, що підготовку спеціалістів в сучасних умовах необхідно спрямовувати не тільки на формування певного комплексу знань у студентів та їх оцінку, а, в першу чергу, на вміння студентів ці знання застосовувати при вирішенні тих чи інших практичних завдань відповідно до потреб реального виробництва. Тому підготовка студентів на виробництві протягом терміну, визначеного навчальним планом, є навчальною потребою. З цієї метою кожний вищий навчальний заклад для проходження виробничої

практики повинен визначити бази практики і на підставі укладених договорів спрямовувати студентів на виробництво згідно напрямку підготовки.

Однак, враховуючи психологію студента, необхідно зазначити, що сам студент, на жаль, сприймає практику не як процес закріплення набутих знань та навичок, не як продовження цілісного процесу підготовки його як спеціаліста, а як окремий вид контролю. Таким чином, виникає конфлікт між усвідомленими мети виробничої практики суб'єктами системи підготовки спеціалістів: навчальним закладом, власником підприємства та студентом.

Основною проблемою такого конфлікту є недостатній рівень вмотивованості студентів. При направленні на виробничу практику необхідно формувати таку мотивацію студентів, яка б викликала у них певну зацікавленість як в самому процесі проходження практики, так і в її результатах. Такій зацікавленості часто протистоїть вороже сприйняття студентів-практикантів на базовому підприємстві. Система внутрішніх мотивів студента тісно пов'язана зі стимулами, які застосовуються керівництвом навчального закладу та викладачами. Ці стимули закріплені, перш за все, програмами практик. Наприклад, пояснення в програмі практики мети та задачі практики має стимулювати студента до виконання вимог програми, що на практиці не виконується. Як зазначалось, головною метою практики студент вважає складання звіту про практику та її успішний захист. Однак чи багато зусиль прикладає студент до написання звіту про виробничу практику?

Проведені нами дослідження цієї проблеми показали, що майже у кожному з періодичних видань м. Мелітополь можна знайти багато об'яв-пропозицій з написання рефератів, контрольних, курсових та дипломних робіт, звітів про проходження практики тощо. Розцінки на виконання таких робіт доступні для основної маси студентів. Ще більш доступним джерелом необхідної інформації є всесвітня мережа Internet, де без зусиль студент має змогу знайти необхідні матеріали. Якщо ж і там він не знайде потрібної інформації, є безліч сайтів, що пропонують виконання необхідних робіт за окрему плату та пропонуються відвідувачам сайту типові розцінки на кожний окремий вид роботи, зазначаючи умови та строки виконання замовлення. Чи можна після захисту подібного звіту про практику стверджувати про те, що практика пройдена студентом успішно, він закріпив набуті знання?

Враховуюче наведене, з нашої точки зору, необхідно шукати шляхи до корекції мотивації студентів з «захистити звіт про практику» до «закріпити на практиці свої знання».

По-перше, це можна досягти, змінивши орієнтири студентів з результату практики на процес її проходження. Необхідно передбачити, що після проходження виробничої практики повинно змінитися ставлення студентів до навчання, до рівня підготовки, до самонавчання. Стикаючись з проблемами співвідношення теорії з практикою, студент повинен у подальшому процесі навчання, перш за все, бачити в навчальній дисципліні її прикладну цінність.

По-друге, необхідно змінити вимоги до змісту звітів про проходження практики. Необхідно висвітлювати в звіті ті проблеми, з якими студент стикається на підприємстві, можливі розходження практики з теорією, а не те, що наводиться у підручниках та навчальних посібниках. Наприклад, звіт повинен обов'язково містити організаційну структуру підприємства, а аналіз її типу, характеристика – це вже предмет дослідження при виконанні курсових робіт на підставі пройденої практики. Чи потрібно до звіту вносити довідкову інформацію, взятую з підручників?

По-третє, підсумковий контроль проходження практики студентами необхідно доповнити періодичним, тобто контролювати сам процес проходження

практики, проводити необхідні консультації викладачами на протязі всього періоду практики для того, щоб оминати можливі відхилення, спрямувати зусилля студента на опанування своєї майбутньої спеціальності в правильному напрямку, координувати його зусилля.

По-четверте, підняти рівень вмотивованості студентів можна лише змінивши вимоги до методів оцінки звітів про практику. Неможливо оцінити процес проходження практики за стандартною чотирибальною шкалою. На нашу думку, необхідно переходити до зарахування або не зарахування звіту про проходження практики. Коли студент описує в звіті свою роботу, чи може вона бути кращою або гіршою в умовах недостатньої інформації про підприємство?

Таким чином, реалізуючи наведені пропозиції, можливою стає поступова зміна ставлення студентів до самого процесу проходження практики, збільшується ефективність стимулювання студентів до практики, підвищується рівень їх самомотивації до процесу проходження практики в умовах реально діючого підприємства, організації чи установи. Результатом цього має бути підвищення ефективності навчання і якості підготовки спеціалістів.

УДК 377:37.012 (438+477+497.2)

Каплун Андрій Володимирович,
Вище професійне училище № 1, м. Тернопіль

МОДЕРНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ У БОЛГАРІЇ ТА ПОЛЬЩІ

Переїшовши рубіж ХХІ століття, людство впевнено увійшло у третє тисячоліття, яке ставить на порядок денний низку невідкладних завдань як для світу в цілому, так і для країн, що нами вивчаються зокрема. На нашу думку, з огляду на політичні, економічні й соціальні реалії сьогодення, постають для Болгарії і Польщі, як і України, проблеми послідовного й виваженого проведення низки обґрунтованих реформ у багатьох галузях суспільного життя. Вважаємо, що актуальність даного питання полягає в тому, що в умовах ринкових трансформацій професійна освіта, як визначальний соціальний інститут, набуває першочергового значення, сприяючи підвищенню конкурентноздатності на ринку праці та збільшуючи можливості працевлаштування. Як відомо, значною мірою рівень суспільного прогресу визначають економічні показники, а економічна цінність професійної освіти визначається через зайнятість.

Підтримуємо думку академіка Н. Нічкало в тому, що посилюється увага до обґрунтування взаємопов'язаних шляхів науково-технічного і соціально-культурного розвитку. Розв'язання завдань нової історичної доби потребує теоретико-методологічного осмислення світових тенденцій, пов'язаних з неперервною освітою, професійним навчанням впродовж життя, а також визначення перспективних цілей і завдань підготовки високоосвіченого і гнучкого виробничого персоналу, здатного адаптуватись до умов трудової діяльності, котрі стрімко змінюються [3, 32].

Професійна освіта у Болгарії та Польщі, як і в Україні, протягом останніх 10-15 років зазнає значних змін, викликаних інтеграційними процесами. Ці країни керуються, в першу чергу, рішеннями сесії Європейської Ради в Лісабоні (2000 р.), завданнями якої є до 2010 року перетворити економіку Європи в найбільш інноваційну, конкурентноздатну, динамічну у світі.